

شهریور ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۴۲۵

طراحی شاخص‌های نظارتی عملکرد نهادهای مسئول در اصلاح نظام مجوزدهی کسب و کار در ایران

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۴۲۵
کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: طراحی شاخص‌های نظارتی عملکرد نهادهای مسئول در اصلاح نظام مجوزدهی کسب‌وکار در ایران

نام معاونت: مطالعات اقتصادی (محیط کسب‌وکار و تنظیم‌گر بخشی)

تهیه و تدوین‌کننده: مریم احمدیان

ناظر علمی: موسی شهبازی غیائی

اظهار نظر کنندگان: سید محمدرضا حسینی، امین‌الله پاک‌نژاد

واژه‌های کلیدی:

۱. محیط کسب‌وکار

۲. مجوز کسب‌وکار

۳. قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

۴. هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار

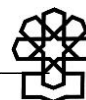

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۶/۱۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	مقدمه
۲	۱. ملاحظات ارزیابی اجرای قوانین مربوط به مجوزهای کسب و کار
۲	۱-۱. دوره، زمان و متولی ارائه گزارش‌های نظارتی
۳	۱-۲. تقدم برخی تکالیف وزارت امور اقتصادی و دارایی بر سایر تکالیف قانونی
۳	۱-۳. ضعف شاخص‌های کمی در ارزیابی پیشرفت واقعی
۴	۱-۴. ایجاد و تکمیل پنجره واحد صدور مجوزها (درگاه ملی مجوزها)
۵	۱-۵. گزارش‌دهی و نظارت مردمی بر اجرای قانون
۵	۱-۶. جایگزینی رویکرد نظارت پسینی
۶	۲. استخراج و تبیین احکام قوانین مربوط به مجوزهای کسب و کار
۱۲	۳. شاخص‌های ارزیابی اجرای قوانین مجوزهای کسب و کار
	۳-۱. شاخص‌های نظارت بر اجرای «قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن»، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۹۹
۱۲	۳-۱-۱. شاخص‌های ارزیابی عملکرد وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۴	۳-۱-۲. شاخص‌های ارزیابی عملکرد مراجع صدور مجوز
۱۵	۳-۱-۳. شاخص‌های ارزیابی عملکرد سایر نهادهای ذی‌ربط
۱۶	۳-۲. شاخص‌های نظارت بر اجرای «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار»، مصوب اسفندماه ۱۴۰۰
۱۶	۳-۲-۱. شاخص‌های ارزیابی عملکرد وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۷	۳-۲-۲. شاخص‌های ارزیابی عملکرد مراجع صدور مجوز
۱۸	جمع‌بندی
۱۹	منابع و مآخذ

طراحی شاخص‌های نظارتی عملکرد نهادهای مسئول در اصلاح نظام مجوزدهی کسب‌وکار در ایران

چکیده

در سال‌های اخیر تلاش‌های زیادی در حوزه قانونگذاری برای اصلاح نظام مجوزدهی کسب‌وکار در ایران صورت گرفته، اما در عمل تغییر ملموسی در فرایندهای مجوزدهی ایجاد نشده است. احکام قانونی مربوط به مجوزهای کسب‌وکار متعدد و بعضاً پیچیده هستند، از این رو ارزیابی عملکرد در این حوزه و تشخیص پیشرفت‌های واقعی دشوار است. در این گزارش تلاش شده تا با طراحی مجموعه‌ای از شاخص‌ها که اهم تکالیف نهادهای مسئول در اصلاحات نظام مجوزدهی کسب‌وکار کشور را پوشش می‌دهد به ایفای نقش نظارتی مجلس شورای اسلامی کمک شود.

البته باید توجه داشت که بهبود در شاخص‌های طراحی شده بر مبنای تکالیف قانونی، لزوماً نیل به هدف غایی یعنی تسهیل و بهبود در نظام مجوزدهی کسب‌وکار را نشان نمی‌دهد و در برخی موارد عملیاتی شدن اهداف قانونی‌مند توجه به مقدمات و جزئیاتی بیش از آنچه در متن قوانین ذکر شده می‌باشد. معیاری که می‌تواند نشان‌دهنده هدف نهایی قانون یعنی تسهیل در شرایط صدور مجوزها باشد «رشد در تعداد یا درصد مجوزهای صادر شده هر یک از مراجع صدور در یک بازه زمانی مشخص نسبت به گذشته» خواهد بود. در حقیقت سایر شاخص‌های طراحی شده در گزارش، هر یک صرفاً ابزاری برای سنجش قانونگذار از اجرای احکامی است که به تصویب رسیده است و لو اینکه اجرای برخی از احکام اثربخشی اندکی در تسهیل صدور مجوزها داشته باشند.

نکته دیگر آنکه برخی از شاخص‌ها باید تا حصول نتیجه به صورت دوره‌ای و مستمر رصد شوند. همچنین رویکردهای نوین قوانین از جمله الکترونیکی شدن کامل فرایندها و به‌کارگیری نظارت‌های پسینی و مردمی به نسبت سایر تکالیف دشوارتر و نیازمند ایجاد مقدماتی هستند. لذا عملیاتی شدن احکام مربوطه در چندین مرحله تعریف و متناسب با مراحل، شاخص‌های نظارتی طراحی شده است.

مقدمه

اولین حکم قانونی با هدف اصلاح نظام مجوزدهی در ایران، ماده (۷) قانون سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب سال ۱۳۸۷ است. متأسفانه پس از گذشت حدود ۱۴ سال و ۵ بار اصلاح و تکمیل ماده قانونی مذکور، همچنان تغییر محسوسی در فرایندهای مجوزدهی کشور مشاهده نمی‌شود. مجموعه گزارش‌های نظارت بر اجرای احکام قانونی مجوزهای کسب‌وکار مرکز پژوهش‌های مجلس در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ (۵ گزارش) نشان داد دولت دوازدهم عملکرد بسیار ضعیفی در اصلاح نظام مجوزدهی کسب‌وکار داشته است. در حالی که گزارش‌های عملکرد

وزارت امور اقتصادی و دارایی در خصوص مجوزهای کسب‌وکار با ارائه اطلاعات و آمارهای بعضاً اشتباه و یا گزارش انجام اقداماتی با اثربخشی کم و غیرضروری، عملکرد قابل‌قبولی در این حوزه را به تصویر می‌کشید.

بروز چنین مشکلی علاوه بر ضعف حوزه اجرا، در نتیجه ابهام، گستردگی و پیچیدگی تکالیف تعیین شده در قوانین مجوزها و به تبع آن وسعت حیطه اقدامات ممکن در حوزه مجوزها است که می‌تواند مسیر اصلاحات را به اقدامات کم‌اثر و بدون اولویت منحرف کرده و زمینه ایجاد بزرگنمایی برخی دستاوردهای اندک را فراهم کند و یا بالعکس موجب نادیده انگاشتن اصلاحات اساسی و مهم این حوزه و دشواری تشخیص پیشرفت واقعی و مؤثر شود. تعریف و تعیین دقیق شاخص‌ها و معیارهای ارزیابی عملکرد اقدامات و برنامه‌های اصلاح نظام مجوزدهی کسب‌وکار می‌تواند به پیشرفت اهداف و دستاوردها در این زمینه کمک کند.

در بخش اول گزارش تلاش شده تا ملاحظات مهمی که در طراحی شاخص‌های نظارتی حوزه مجوزهای کسب‌وکار باید مورد توجه قرار گیرد تبیین شود تا بر مبنای آنها در بخش‌های بعدی، شاخص‌ها به تفکیک احکام قوانین جاری و نهادهای مسئول تعریف و طراحی شوند.

۱. ملاحظات ارزیابی اجرای قوانین مربوط به مجوزهای کسب‌وکار

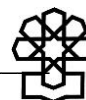
پیش از ارائه شاخص‌های سنجش عملکرد نهادهای مسئول در حوزه مجوزهای کسب‌وکار، نکاتی که در طراحی شاخص‌ها باید مورد توجه قرار گیرد در ادامه اشاره شده است.

۱-۱. دوره، زمان و متولی ارائه گزارش‌های نظارتی

اصلاح نظام مجوزدهی فرایندی طولانی و مستمر است که در بسیاری از کشورهایی که عزم جدی بر اصلاح داشته‌اند نیز چندین سال به طول انجامیده است.^۱ همچنین در آغاز مسیر اصلاحات نیاز به ایجاد بسترها و مقدماتی وجود دارد. لذا در ارزیابی اجرای قوانین حوزه مجوزهای کسب‌وکار، یک دسته از تکالیف باید به صورت دوره‌ای، مستمر و مکرر به‌طور مثال در بازه‌های زمانی سه ماهه، ۶ ماهه یا سالیانه ارزیابی شوند. برای دسته دوم که تکلیف بر ایجاد مقدمات داشته‌اند، امکان ارزیابی پس از یک بازه زمانی مشخص (که در مورد برخی احکام مهلت قانونی نیز تعیین شده) وجود دارد. در جداولی که در بخش سوم گزارش، به معرفی شاخص‌های نظارتی پرداخته، دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی هم مورد توجه قرار گرفته است.

همچنین نظارت مجلس شورای اسلامی بر اجرای قانون، در صورت انتشار گزارش عملکرد نهادهای مسئول در قانون امکانپذیر است که عمده اطلاعات، داده‌ها و شاخص‌های ارزیابی باید توسط هیئت مقررات‌زدایی ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و منتشر شود و در موارد معدودی، نهادهایی از جمله شورای رقابت، استانداری‌ها، هیئت تخلفات اداری و ... که تکالیفی در خصوص ضمانت‌های اجرایی قانون دارند باید گزارش‌های مورد نیاز را تهیه و منتشر کنند.

۱. برای مطالعه بیشتر در خصوص فرایندهای چندساله و پرفراز و نشیب اصلاحات نظام مجوزدهی در سایر کشورها مراجعه کنید به: احمدیان، مریم، «مروری بر تجربیات کشورهای منتخب در ساماندهی مجوزهای کسب‌وکار و درس‌هایی برای ایران»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تیر ۱۴۰۰، شماره مسلسل ۱۷۶۱۰

۲-۱. تقدم برخی تکالیف وزارت امور اقتصادی و دارایی بر سایر تکالیف قانونی

نقش هیئت مقررات زدایی ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی در قوانین مجوزهای کسب و کار به عنوان متولی و راهبر اصلاحات نظام مجوزدهی کسب و کار تعیین شده است. وزارت امور اقتصادی و دارایی به موجب قوانین مکلف به نهادسازی و بسترسازی برای پیشبرد اصلاحات است و پس از فراهم شدن مقدمات، باید پایش و نظارت مستمر بر اجرای تکالیف سایر دستگاه‌ها را پیگیری کند. لذا بسیاری از تکالیف هیئت مقررات زدایی و دبیرخانه آن، نظیر ایجاد درگاه ملی مجوزها، تعیین استاندارد شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها، تعیین سقف زمانی صدور مجوزها، تعیین معیارهای تفکیک مجوزها از بعد نظارت پسینی و پیشینی و... مقدم بر تکالیف تعیین شده مراجع صدور مجوز در قانون است و عملیاتی شدن آنها در ابتدای مسیر اصلاحات باید با جدیت پیگیری شود.

برخی از تکالیف نظیر تسهیل شرایط و فرایند صدور مجوزها یا شناسایی مجوزهای مشمول نظارت پسینی، هم به عنوان وظیفه هیئت مقررات زدایی و هم تکلیف مراجع صدور مجوز در قانون تعیین شده که می‌توانند به طور مستمر و به موازات یکدیگر در طی زمان اجرایی شوند.

۳-۱. ضعف شاخص‌های کمی در ارزیابی پیشرفت واقعی

در گزارش حاضر تلاش شده ابتدا تکالیف نهادهای مسئول در قانون به نحو ساده و قابل فهم احصا شود، سپس بر مبنای احکام استخراج شده، شاخص‌هایی برای ارزیابی و نظارت قانونگذار بر نحوه عملکرد هریک از نهادهای مسئول در قانون و به تفکیک هر حکم قانونی طراحی شود. اما بهبود در شاخص‌های طراحی شده بر مبنای تکالیف قانونی، لزوماً نیل به هدف غایی یعنی تسهیل و بهبود در شرایط صدور مجوزهای کسب و کار را نشان نمی‌دهد. چنانکه در بخش‌های ۱-۴، ۱-۵ و ۱-۶ اشاره خواهد شد عملیاتی شدن اهداف قانون نیازمند توجه به جزئیاتی بیش از آنچه در متن قوانین ذکر شده می‌باشد.

معیاری که در نهایت می‌تواند تسهیل در شرایط صدور مجوزها را نشان دهد «رشد در تعداد یا درصد مجوزهای صادر شده هریک از مراجع صدور در یک بازه زمانی مشخص نسبت به گذشته» خواهد بود. در حقیقت سایر شاخص‌های طراحی شده در جداول بخش سوم گزارش، هریک صرفاً ابزاری برای سنجش قانونگذار از اجرای احکامی است که به تصویب رسیده است و لو اینکه اجرای چنین احکامی اثربخشی اندکی در تسهیل صدور مجوزها داشته باشند. به طور مثال یکی از تکالیف هیئت مقررات زدایی، تشکیل جلسات حداقل یک‌بار در هر ماه است و معیار کمی سنجش این تکلیف، تعداد جلسات هیئت در یک بازه زمانی مشخص خواهد بود. اما در واقع کیفیت مصوبات هیئت در رفع موانع صدور مجوز اثرگذار است. لذا تلاش شده حتی الامکان شاخص‌هایی که اثرگذاری اجرای قانون را بهتر نشان می‌دهند به فهرست شاخص‌ها اضافه شوند، هرچند که ارزیابی کیفیت به طور کامل امکانپذیر نباشد. به طور مثال در مورد حکم مذکور شاخص «تعداد مصوبات هیئت که در دیوان عدالت اداری ابطال شده یا علیه آنها دادخواست داده شده است» نیز تعریف شده است.

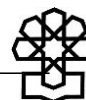
۴-۱. ایجاد و تکمیل پنجره واحد صدور مجوزها (درگاه ملی مجوزها)

ایجاد پنجره واحد صدور مجوز، فرایندی طولانی و دشوار است که پیشرفت آن متناسب با سطح بلوغ دولت الکترونیک در کشورهاست. نمونه‌های کامل پنجره واحد صدور مجوز، در تعداد انگشت‌شماری از کشورهای پیشرفته دنیا عملیاتی شده است؛ به‌طور مثال نگاهی به تجربه کشور سنگاپور - که در زمره ده کشور برتر جهان در توسعه و پیشرفت دولت الکترونیک است - نشان می‌دهد ایجاد و تکمیل پنجره واحد صدور مجوزهای کسب‌وکار، ۱۹ سال به طول انجامیده است. این فرایند در کشور مالزی از سال ۲۰۰۸ آغاز شده و همچنان در حال تکامل است و بخشی از مجوزهای این کشور را پوشش می‌دهد.

با وجود این، در ماده (۷) قانون سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب سال ۱۳۹۹، مهلت زمانی یک سال برای راه اندازی درگاه ملی مجوزها تعیین شده و در بند «ح» تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۴۰۱، نیز بر آن تأکید شده است. با توجه به پیچیدگی نظام بوروکراسی کشور و کندی توسعه دولت الکترونیک در ایران، در فرصت یکساله می‌توان به سطح بسیار ابتدایی کارکردهای پنجره واحد صدور مجوز مانند ثبت درخواست اولیه و اعلام صدور نهایی مجوز دستگاه‌ها در درگاه ملی مجوزها دست یافت و برخی از انتظارات قانونگذار نظیر «پاسخ‌دهی به استعلام‌ها و تأییدیه‌ها و صدور مجوز صرفاً از طریق درگاه ملی مجوزها»^۱ امکانپذیر نخواهد بود. اما چنانچه هدف غایی، ایجاد نظام مطلوب صدور مجوز کسب‌وکار در کشور باشد، می‌توان با برنامه‌ریزی گام به گام در بازه زمانی بلندمدت‌تری نسبت به زمان تعیین شده در قانون، به تکمیل درگاه ملی مجوزها پرداخت. لذا عملیاتی شدن احکام مربوط به الکترونیکی شدن صدور مجوزها را می‌توان پس از طراحی مدل بهینه پنجره واحد صدور مجوزها در ایران با توجه به زیرساخت‌های موجود، در چند فاز مانند مراحل زیر تعریف و شاخص‌های نظارتی متناسب با آنها را تعیین کرد:

- اتصال درگاه‌های تخصصی مراجع صدور مجوز به درگاه ملی مجوزها
- ثبت و اعلام صدور مجوز در مرحله نهایی از طریق درگاه ملی مجوزها.
- امکان صدور مجوزهای ثبت محور به همراه شناسه یکتا از طریق درگاه ملی مجوزها و مجوزهایی که زمان پاسخگویی دستگاه به آن گذشته است.
- اصلاح فرایندهای صدور مجوزها توسط مراجع صدور به ویژه اصلاح فرایندهای صدور استعلامات و تهیه نقشه‌های اطلاعات مکانی
- انجام آزمایشی طی تمام فرایندهای صدور مجوزهای یک وزارتخانه یا یک مرجع صدور (ترجیحاً وزارت اقتصاد) در درگاه ملی مجوزها.
- انجام کل فرایند صدور کلیه مجوزهای کسب‌وکار در بستر درگاه ملی مجوزها.
- گسترش خدمات درگاه ملی از جمله ارائه مشاوره به کسب‌وکارها.
- سایر مراحل توسعه پنجره واحد مجوزها

۱. بند «ح» تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۴۰۱: «کلیه امور مربوط به مجوزهای کسب‌وکار از قبیل دریافت تقاضا، پاسخ‌دهی به استعلام‌ها و تأییدیه‌ها و صدور مجوز، از اول سال ۱۴۰۱، صرفاً از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور انجام گردد. از این تاریخ اخذ هرگونه هزینه بابت خدمات صدور مجوز و امور مربوط خارج از سامانه مذکور توسط دستگاه‌های دولتی ممنوع است.»

۵-۱. گزارش دهی و نظارت مردمی بر اجرای قانون

برخی از ضمانت‌های اجرای قوانین مجوزهای کسب‌وکار منوط به شکایت متقاضیان مجوز و پیگیری و مجازات فرد یا دستگاه خاطی در پی شکایت ثبت شده، تعریف شده است. لذا باید ابتدا بستری برای ثبت شکایات و تشخیص تخلفات فراهم گردد. تا زمانی که درگاه ملی مجوزها به یک پنجره واحد کامل صدور مجوز ارتقا نیافته تا رصد تمامی فرایندها به صورت سیستمی امکانپذیر شده باشد، ناگزیر به ایجاد مراکز یا سامانه‌هایی برای ثبت شکایات هستیم. در صورت فقدان چنین سامانه‌هایی، ارزیابی اجرای کامل قانون امکانپذیر نیست.

قوانین مربوط به مجوزهای کسب‌وکار صراحتی در خصوص متولی ایجاد سامانه ثبت شکایت و تشخیص تخلفات ندارد، بلکه در برخی موارد متولی پیگیری شکایت (نهادهایی مانند شورای رقابت، هیئت مقررات‌زدایی، هیئت تخلفات اداری) و نوع و شدت مجازات متخلف در قانون مشخص شده است. به طور مثال طبق تبصره «۱» ماده (۷) قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن، مصوب سال ۱۳۹۹ چنانچه سقف زمانی صدور مجوز توسط مرجع صدور رعایت نشود متقاضی می‌تواند با شکایت به مرکز ملی رقابت، تسریع در صدور مجوز و مجازات شخص متخلف را مطالبه کند. تشخیص تخلفات در زمینه عدم رعایت سقف زمانی صدور مجوز، می‌تواند با ایجاد سامانه‌های استانی یا دستگاهی ثبت شکایات انجام شود و یا سامانه‌ای در درگاه ملی مجوزهای کسب‌وکار ایجاد گردد.^۱ از جمله تخلفات دیگری که با نظارت مردمی قابل پیگیری و رفع است، تخلف مراجع صدور در امتناع از صدور مجوز به بهانه اشباع بازار؛ مطالبه شرط، مدرک و هزینه اضافی؛ تخلف ماموران دولتی، نظامی، انتظامی و ضابطین قضایی در صورت مطالبه مدارک اضافه بر شناسه ملی است.

علاوه بر تشخیص و پیگیری تخلفات، رفع مانع و به نتیجه رسیدن شکایت نیز می‌تواند از طریق سامانه شکایات رصد شود. شورای رقابت و مرکز ملی رقابت در مواردی اختیار و توانایی رفع مانع صدور مجوز را ندارد و رسیدگی به شکایات کیفری و تخلفات اداری در دیوان عدالت اداری و هیات تخلفات اداری نیز در بسیاری موارد رویه‌ای طولانی هستند، لذا به نتیجه رسیدن شکایت متقاضیان نیز مستلزم ایجاد و توسعه بستر سامانه شکایت مردمی است.

۶-۱. جایگزینی رویکرد نظارت پسینی

با توجه به تجربیات دیگر کشورها، تغییر نوع نظارت از نظارت پیشینی به نظارت پسینی باید تدریجی و با تلاش برای ایجاد محیط نهادی مساعد و در صورت رعایت الزامات و پیش‌نیازهای آن انجام شود. استقرار نظام مالیاتی کارآمد و عادلانه، شفافیت هرچه بیشتر اطلاعات اقتصادی، توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، ایجاد اعتماد بیشتر میان مردم و حاکمیت، کاهش سطح فساد اداری و سایر شرایط محیط نهادی، می‌تواند به ایجاد فضای رقابت و کاهش کنترل و نظارت دولت در عرصه فعالیت‌های اقتصادی کمک کند.

طبق قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار، برخی کسب‌وکارها پس از طی سه ماه بررسی هیئت مقررات‌زدایی،

۱. در سال‌های گذشته ذیل سامانه مجوزهای وزارت امور اقتصادی و دارایی موسوم به G4B سامانه دادر به این منظور طراحی شده بود که موارد محدودی از شکایات در آن ثبت می‌شد. در سامانه جدید وزارت اقتصاد (درگاه ملی مجوزهای کشور (mojavez.ir)) ذیل هر عنوان مجوز، گزینه‌ای برای ثبت و اعلام مغایرت بین شرایط اعلام شده در درگاه ملی مجوزها و درگاه‌های تخصصی وجود دارد و باید به بستری برای ثبت و پیگیری کلیه تخلفات قانونی و شکایات توسعه یابد.

ثبت‌محور شناخته می‌شوند و فرایند مرسوم و متداول مجوزدهی آنها حذف و ثبت در درگاه ملی مجوزها و امضای تعهدنامه، برای آغاز کار کفایت می‌کند. رویکرد جایگزینی نظارت پسینی برای گروه خاصی از کسب‌وکارها، می‌تواند به تسهیل فرایند شروع کسب‌وکار و کاهش بار بوروکراسی کمک کند؛ مشروط به آنکه الزامات و پیش‌نیازهای آن قبل از آزادسازی یک‌شبه کسب‌وکارها از نظارت پیشینی، رعایت شده باشد. این درحالی است که در قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار به لزوم ایجاد مقدمات چنین تغییری کم‌توجهی شده است.

بنابراین علاوه بر تعریف شاخص‌هایی برای سنجش تکالیف قانونی در این زمینه، سنجش شرایط اولیه و بسترسازی برای اعمال نظارت پسینی نیز ضرورت دارد. به‌طور مثال مهم‌ترین پیش‌شرط برای حفظ حقوق کسب‌وکارها، شفافیت تمامی اطلاعات و شرایط برای فعالیت کسب‌وکار است. بدون شفافیت کامل، احتمال تبانی ناظر و کسب‌وکار، احتمال نقض حقوق مصرف‌کنندگان توسط تولیدکنندگان و کسب‌وکارها، امکان استنباط شخصی و سلیقه‌ای مأموران ناظر، پرداخت رشوه، تحمیل هزینه غیرقانونی به کسب‌وکارها به‌دلیل تعطیلی و پلمپ و ... وجود دارد.

همچنین لازم است قبل از اجرای روش‌های نظارت پسینی، در مورد انتخاب مدل‌های مطلوب این نوع نظارت برای کسب‌وکارهای مختلف تصمیم‌گیری شود. در مورد کسب‌وکارهایی که از مدل‌های نظارت مردمی برای آنها استفاده می‌شود سامانه‌هایی برای ثبت اطلاعات کسب‌وکارها و امکان گزارش‌گیری و امتیازدهی مردم به آنها فراهم شود و برای تمامی مدل‌های نظارتی از جمله نظارت نهادهای دولتی به روش‌های بازرسی محور یا در صورت تفویض اختیار حاکمیتی نظارت به انجمن‌ها و تشکل‌های خصوصی، ابتدا تمامی شرایط مجوزها به‌طور کامل شفاف شوند.

۲. استخراج و تبیین احکام قوانین مربوط به مجوزهای کسب‌وکار

مواد (۱) و (۷) قانون سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، آخرین بار در بهمن‌ماه ۱۳۹۹ با عنوان قانون «اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن» مورد بازنگری و تصویب قرار گرفته و ماده (۷) مکرر نیز در قالب «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار» در اسفندماه ۱۴۰۰ به تصویب رسیده است. براساس قوانین مذکور، تکالیف و اختیارات نهادهای مسئول، در جداول ۱ و ۲ قابل تبیین است. اگرچه ترکیب هیئت مقررات‌زدایی، ضمانت اجرای کلیه احکام قانونی پیش‌گفته است؛ اما در مواردی، ضمانت اجرای ویژه در قانون لحاظ شده که در جداول در ذیل هر حکم به این موارد اشاره شده است.

جدول ۱. تکالیف و اختیارات نهادهای مسئول در «قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن»، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۹۹

نهاد مسئول	ردیف حکم	تکالیف، اختیارات و ضمانت اجرا	ماده یا تبصره مربوطه	
مراجع صدور مجوز	۱	تسهیل شرایط و فرایند صدور و تمدید مجوزها	صدر ماده (۷)	
	۲	تکلیف	صدر ماده (۷)	
		ضمانت اجرا	امکان شکایت متقاضی به مرکز ملی رقابت در صورت عدم رعایت سقف زمانی، تکلیف بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار به پیگیری شکایت متقاضی، تسریع در صدور مجوز و معرفی شخص متخلف به هیئت تخلفات اداری، محکومیت شخص متخلف به مجازات‌های بند «د» به بعد ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲	
	۳	عدم امتناع از پذیرش تقاضا یا صدور مجوز به بهانه اشباع بازار	تبصره ۲	
	۴	تکلیف	تبصره ۳	
		ضمانت اجرا	ممنوعیت الزام اشخاص به اخذ مجوزی که اطلاعات آن در درگاه ملی مجوزها ثبت نشده	
	۵	تکلیف	اجرای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی	تبصره ۳
		ضمانت اجرا	رسیدگی و تصمیم‌گیری هیئت وزیران در مورد مصوبات هیئت مقررات‌زدایی در صورت لزوم	بند ۱ تبصره ۳
	۶	تکلیف	ثبت درخواست و صدور مجوزها به صورت الکترونیکی از طریق درگاه ملی مجوزها پس از یک سال	تبصره ۴
		ضمانت اجرا	ممنوعیت صدور مجوز و ارائه خدمات خارج از موارد ثبت شده در درگاه ملی مجوزها و رسیدگی و اتخاذ تصمیم شورای رقابت به تخلف مراجع صدور مجوز	تبصره ۴
	۷	تکلیف	عدم مطالبه شرط، مدرک یا هزینه اضافه بر موارد تصریح شده در درگاه مجوزها	تبصره ۴
		ضمانت اجرا	تعیین مجازات موضوع ماده (۶۰۰) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵	تبصره ۴
۸	اعلام تغییر در جهت مشکل‌تر شدن شرایط صدور یا تمدید مجوز در درگاه ملی مجوزها، ۶ ماه قبل از اجرا	تبصره ۴		
۹	تسلیم اطلاعات الکترونیکی مرتبط با صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها به دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی	بند ۱ تبصره ۴		
۱۰	عدم دریافت مدارک و استعلامات تکراری برای صدور یک عنوان مجوز	بند ۲ تبصره ۴		
۱۱	تکلیف	در صورتی که مرجع صدور دستگاه اصلی شناخته شود: مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ مجوز از طریق ایجاد پنجره واحد حقیقی یا مجازی	تبصره ۶	
	ضمانت اجرا	تعیین دستورالعمل رویه‌ها، ضوابط و نحوه برخورد با متخلفان توسط هیئت وزیران		
۱۲	تکلیف	در صورتی که مرجع صدور دستگاه فرعی شناخته شود: ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده تام‌الاختیار در محل پنجره‌های واحد و یا در فضای مجازی و همکاری لازم با دستگاه اصلی	تبصره ۶	
	ضمانت اجرا	تعیین دستورالعمل رویه‌ها، ضوابط و نحوه برخورد با متخلفان توسط هیئت وزیران		

نهاد مسئول	ردیف حکم	تکالیف، اختیارات و ضمانت اجرا	ماده یا تبصره مربوطه	
هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار	۱۳	شناسایی و اعلام مجوزهای مشمول نظارت پسینی با تصویب هیئت مقررات‌زدایی	تبصره ۹	
	۱۴	انتشار و به‌روزرسانی فهرست کسب‌وکارهای زیرمجموعه خود به همراه اسامی و نشانی صاحبان آن به‌صورت داده باز	تبصره ۹	
	۱۵	ثبت عنوان و تکمیل شناسنامه مجوز جدید ظرف یک ماه روی درگاه ملی مجوزها	تبصره ۸	
	۱	تعیین سقف زمانی صدور مجوز هر کسب‌وکار و شرایط و مراحل صدور ظرف ۶ ماه پس از بارگذاری اطلاعات مجوزها	تبصره ۳	
	۲	تجمیع اطلاعات مجوزها به تفکیک هر کسب‌وکار به‌منظور اجرای تکلیف تعیین سقف زمانی و تسهیل شرایط و مراحل مجوز هر کسب‌وکار	تبصره ۳	
	۳	تعیین استاندارد شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها	تبصره ۳	
	۴	تشکیل جلسات حداقل یک بار در ماه	تبصره ۳	
	۵	تسهیل و تسریع شرایط، مراحل، هزینه صدور مجوزها تا سه ماه پس از ابلاغ قانون	تبصره ۳	
	۶	پیشنهاد اصلاح قوانین در صورت لزوم به مراجع مربوطه	تبصره ۳	
	۷	وظایف کارگروه ماده ۶۲ قانون برنامه پنجم توسعه شامل:	بررسی و جاهت قانونی مجوزها	تبصره ۵
	۸		هماهنگی دستگاه‌های مختلف	
	۹		حذف مجوزهای غیرضروری	
	۱۰		اصلاح یا جایگزینی شیوه تنظیم مقررات و بازرسی نوبه‌ای برای احراز مراعات مقررات به جای شیوه موکول بودن فعالیت به اخذ مجوز (نظارت پسینی)	
	۱۱		ابلاغ دستورالعمل اصلاحات مجوزها پس از تأیید رئیس‌جمهور	
	۱۲		انتشار دستورالعمل اصلاحات در یک پایگاه اطلاع‌رسانی برای عموم	
	۱۳		انتشار کلیه اطلاعات در قالب کتاب سال	
	۱۴	تهیه و ابلاغ فهرست دستگاه‌های اصلی صدور مجوز	تبصره ۶	
	۱۵	بررسی مصوبات کمیته ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه	تبصره ۷	
	۱۶	بررسی و تأیید مجوز جدید ظرف دو ماه پس از بارگذاری اطلاعات در درگاه ملی مجوزها	تبصره ۸	
۱۷	شناسایی و تکلیف دستگاه‌ها به جایگزینی مجوز به موارد مشمول نظارت پسینی	تبصره ۹		
۱۸	تصویب برنامه اجرایی عملیاتی ارتقا رتبه در شاخص سهولت کسب‌وکار	تبصره ۱۰		
۱۹	اتخاذ تصمیم درباره پیشنهاد‌های شورای ماده (۱) قانون نحوه پیگیری تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	تبصره ۱۱		
دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی	۱	راهبری و مدیریت درگاه ملی مجوزها	بند ۴ تبصره ۴	

ماده یا تبصره مربوطه	تکالیف، اختیارات و ضمانت اجرا	ردیف حکم	نهاد مسئول
بند ۵ تبصره ۴	پیشنهاد نحوه فعالیت درگاه ملی مجوزها ظرف سه ماه	۲	
تبصره ۴	اولویتبندی مراجع صدور برای ثبت و صدور مجوزهای خود از طریق درگاه ملی مجوزها	۳	
تبصره ۲	رسیدگی و محکومیت بالاترین مقام مسئول دستگاه صدور مجوز در صورت امتناع از پذیرش مدارک و درخواست مجوز و تأخیر بیش از ظرف زمانی تعیین شده	۱	شورای رقابت
تبصره ۴	رسیدگی و اتخاذ تصمیم در خصوص تخلف صدور مجوز و ارائه خدمات خارج از موارد ثبت شده در درگاه ملی مجوزها توسط مراجع صادرکننده مجوز	۲	
تبصره ۱	در صورت شکایت متقاضی مجوز، بررسی موضوع و فراهم نمودن زمینه صدور فوری مجوز	۱	بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار
تبصره ۱	معرفی اشخاصی که در فرایند صدور مجوز اخلال یا اهمال کرده اند به هیئت تخلفات اداری	۲	
بند ۳ تبصره ۴	پذیرش درخواست و صدور مجوز تنها از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور	۱	درگاه تخصصی مجوز کسب و کار
تبصره ۹	ثبت اعلام متقاضی و صدور مجوز در مواردی که اعلان متقاضی می تواند جایگزین صدور مجوز شود	۲	
تبصره ۳	ریاست هیئت مقرراتزدایی	۱	وزیر امور اقتصادی و دارایی
تبصره ۳	تأیید مصوبات هیئت مقرراتزدایی	۲	
بند ۱ تبصره ۳	ارسال تصمیمات هیئت مقرراتزدایی به هیئت وزیران در صورت نیاز ظرف دو هفته	۳	
بند ۲ تبصره ۳	انتخاب و انتصاب دبیر هیئت مقرراتزدایی از میان افراد مورد وثوق و امین	۴	
بند ۱ تبصره ۳	رسیدگی و تصمیم گیری در مورد مصوبات هیئت مقرراتزدایی در صورت نیاز ظرف ۴۵ روز	۱	هیئت وزیران
تبصره ۶	تأیید دستورالعمل رویه ها، ضوابط و نحوه برخورد با متخلفان در تعیین و عملکرد دستگاه های اصلی و فرعی صدور مجوز	۲	
بند ۴ تبصره ۴	فراهم نمودن کلیه امور مرتبط با سخت افزار، نرم افزار، زیرساخت و امنیت درگاه ملی مجوزها براساس انتظارات وزارت امور اقتصادی و دارایی		وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
تبصره ۱۰	اجرای برنامه اجرایی عملیاتی ارتقای رتبه و امتیاز ایران در شاخص سهولت انجام کسب و کار و ارائه گزارش عملکرد سالیانه به دبیرخانه هیئت مقرراتزدایی		دستگاه های زیر مجموعه قوای سه گانه اتاق ها، تشکل های خصوصی
تبصره ۱۲	ارائه اطلاعات فرصت های سرمایه گذاری در کشور از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور		سازمان سرمایه گذاری
تبصره ۱۳	اجرای کلیه تکالیف مراجع صدور با موافقت رئیس قوه قضائیه		دستگاه های زیر مجموعه قوه قضائیه
	اجرای کلیه تکالیف مراجع صدور با اذن مقام معظم رهبری		موسسات، نهادها و سازمان های تحت نظر مقام معظم رهبری

مأخذ: مستخرج از متن قانون.

جدول ۲. تکالیف و اختیارات نهادهای مسئول در قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، مصوب اسفندماه ۱۴۰۰

نهاد مسئول	ردیف حکم	تکالیف، اختیارات و ضمانت اجرا	ماده یا تبصره مربوطه
مراجع صدور مجوز	۱	تکلیف	صدر ماده (۷) مکرر
		ضمانت اجرا	تبصره ۲
		ضمانت اجرا	تبصره ۲
	۲	ارائه ادله و مستندات به هیئت مقررات‌زدایی در صورت درخواست افزودن مجوزی به فهرست مجوزهای ثبت‌محور یا تأییدمحور	صدر ماده (۷) مکرر
	۳	تکلیف	تبصره ۳
		ضمانت اجرا	تبصره ۳
	۴	اعلام دلایل و مستندات تصمیم رد درخواست مجوز به متقاضی	تبصره ۳
	۵	ممنوعیت وضع هرگونه محدودیت و مانع قانونی در مسیر صدور مجوز، که خارج از چارچوب قانون باشد به‌دلایلی از قبیل اشباع بازار، محدودیت ظرفیت و حدود صنفی یا براساس تعداد و یا فاصله جغرافیایی	تبصره ۴
	۶	تأیید انتقال مجوزهای ناظر به صلاحیت حرفه‌های منوط به داشتن همان سطح صلاحیت و طی فرایند معمول اخذ مجوز تنها پس از گذشت دو سال از صدور مجوز و منوط به شروع فعالیت	تبصره ۵
	۷	خاتمه به اعتبار مجوز پس از اخطار و اعطای مهلت یک‌ماهه، در صورتی که مجوز برای دو سال غیرفعال بماند	تبصره ۵
هیئت مقررات‌زدایی	۱	تشخیص و تعیین مجوزهای تأیید محور و ثبت‌محور ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون با تأیید هیئت وزیران	صدر ماده (۷) مکرر
	۲	تأیید فرم تعهد به اخذ استانداردهای اجباری و مراعات قوانین و شرایط حرفه‌ای مجوزهای ثبت‌محور	صدر ماده (۷) مکرر
	۳	تشخیص تخلف متقاضیان مجوزهای ثبت‌محور در ثبت اطلاعاتی که سامانه‌های ملی موجود از آنها پشتیبانی نمی‌کند و بی‌اعتبار کردن مجوز	صدر ماده (۷) مکرر
	۴	ارسال درخواست مراجع صدور برای افزودن مجوز جدید به هیئت وزیران در صورت موافقت با ادله مراجع صدور	تبصره ۱
	۵	تغییر مجوز تأیید محور به ثبت‌محور پس از اتمام مهلت مندرج در قانون برای بارگذاری شرایط مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور با تأیید هیئت وزیران	تبصره ۲
	۶	تغییر مجوزهای ثبت محور به تأییدمحور پس از اعتراض اشخاص حقیقی یا حقوقی، اتحادیه‌های صنفی، تشکل‌ها یا دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط با ارائه دلایل توجیهی و با تشخیص و تأیید هیئت وزیران	تبصره ۲
	۷	تأیید وضع محدودیت‌های منابع طبیعی یا محیط‌زیستی برای صدور مجوز	تبصره ۴

ماده یا تبصره مربوطه	تکالیف، اختیارات و ضمانت اجرا	ردیف حکم		نهاد مسئول
صدر ماده (۷) مکرر	فراهم کردن امکان صدور مجوزهای ثبت محور پس از چهار ماه از لازم الاجرا شدن قانون و صدور مجوز به همراه شناسه یکتا به شکل برخط و ظرف سه روز کاری	تکلیف	۱	دبیرخانه هیئت مقررات زدایی
صدر ماده (۷) مکرر	محرومیت متقاضیان از خدمات درگاه ملی مجوزها به مدت دو سال و بی اعتبار شدن مجوز صادره در صورت تخلف در ثبت اطلاعات	ضمانت اجرا		
تبصره ۶	محکومیت مأموران دولتی، نظامی، انتظامی و ضابطین قضایی به یکی از مجازات های تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱۰ در صورت مطالبه مدارکی اضافه بر شناسه یکتای مجوز	ضمانت اجرا		
صدر ماده (۷) مکرر	اطلاع رسانی صدور مجوزهای ثبت محور به نهادهای نظارتی، اتاق های ایران، تعاون و اصناف، اتحادیه های صنفی، تشکل های ذی ربط و دستگاه های اجرایی مربوطه از جمله سازمان امور مالیاتی کشور و سازمان تأمین اجتماعی	۲	۳	
ماده (۷) مکرر	انتشار عمومی مجوزهای صادره از درگاه ملی مجوزهای کشور	۳		
تبصره ۳	صدور خودکار مجوز از طریق درگاه ملی مجوزها، در صورتی که مراجع صدور در موعد مقرر پاسخ قبول یا رد متقاضی را اعلام نکند	۴		
تبصره ۷	فراهم کردن امکان هرگونه استعلام، تمدید یا ابطال مجوز، تنها از طریق شناسه یکتای مجوز صادره صادر شده از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور، شش ماه پس از لازم الاجرا شدن قانون	۵		
تبصره ۷	فراهم شدن امکان استعلام شناسه یکتای صادره برای دارندگان مجوزها در درگاه ملی مجوزهای کشور برای عموم مردم	۶		
تبصره ۷	صدور شناسه یکتا برای مجوزهای کسب و کار اخذ شده قبل از لازم الاجرا شدن قانون با درخواست کتبی یا الکترونیکی دارنده مجوز، ظرف یک ماه از زمان درخواست	۷		
صدر ماده (۷) مکرر	تأیید مجوزهای تأیید محور ظرف سه ماه پس از لازم الاجرا شدن قانون	۱		
تبصره ۱	بررسی و تصویب درخواست مراجع صدور برای افزودن مجوز جدید با موافقت هیئت مقررات زدایی	۲		
تبصره ۲	تأیید تغییر مجوز تأیید محور به ثبت محور در صورتی که مراجع صدور، شرایط مجوزها را در موعد مقرر در درگاه ملی مجوزها بارگذاری نکنند	۳		
تبصره ۲	تأیید تغییر مجوز ثبت محور به تأیید محور در صورت اعتراض اشخاص حقیقی یا حقوقی، اتحادیه های صنفی، تشکل ها یا دستگاه های اجرایی ذی ربط با ارائه دلایل توجیهی	۴		
تبصره ۴	تأیید و تصویب محدودیت جدید منابع طبیعی یا محیط زیستی در مسیر صدور مجوزها	۵		

مأخذ: مستخرج از متن قانون.

۳. شاخص‌های ارزیابی اجرای قوانین مجوزهای کسب‌وکار

در این بخش شاخص‌های لازم برای ارزیابی انجام تکالیف مقرر شده در قوانین جاری حوزه مجوزهای کسب‌وکار - «قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن»، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۹۹ و «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار»، مصوب اسفندماه ۱۴۰۰ - و نیز تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۴۰۱، به تفکیک نهادهای مسئول، در جداول ارائه شده است. پیش از طراحی شاخص‌ها، تمامی تکالیف نهادهای مسئول در قوانین در بخش دوم گزارش احصا شده و از مجموع ۷۲ حکم قانونی، اهم تکالیف، شامل ۵۵ حکم، انتخاب و شاخص‌های نظارتی بر مبنای آنها تعریف شده‌اند.

۱-۳. شاخص‌های نظارت بر اجرای «قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل

چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن»، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۹۹

در جداول ۳، ۴ و ۵ شاخص‌های ارزیابی تکالیف قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی به تفکیک وزارت امور اقتصادی و دارایی، مراجع صدور مجوز و نهادهایی که مسئول ضمانت اجرای قانون هستند ذکر شده‌اند. شاخص ارزیابی اجرای بند «ح» تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ که به لحاظ محتوایی مشابه تکالیف وزارت امور اقتصادی و دارایی در تبصره «۴» قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی است نیز در جدول ۳ آمده است.

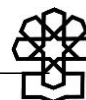
۱-۱-۳. شاخص‌های ارزیابی عملکرد وزارت امور اقتصادی و دارایی

جدول ۳. شاخص‌های نظارت بر اجرای تکالیف وزارت امور اقتصادی و دارایی در

«قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات

بعدی آن» مصوب ۱۳۹۹ و تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۴۰۱

ردیف	شرح تکالیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۱	تعیین سقف زمانی صدور مجوز هر کسب‌وکار و شرایط و مراحل صدور ظرف ۶ ماه پس از بارگذاری اطلاعات مجوزها	تعداد یا درصد مجوزهای کسب‌وکار که موارد زیر در مورد آنها تعیین و به تصویب هیئت مقررات‌زدایی رسیده است: - سقف زمانی - شرایط - مراحل	یک‌بار (مهلت قانونی ۶ ماهه)
۲	تجمیع اطلاعات مجوزها به تفکیک هر کسب‌وکار	تعداد یا درصد کسب‌وکارهایی که کلیه اطلاعات مربوط به مجوزشان تجمیع شده است (اعم از مجوز صنفی و دستگاهی)	یک‌بار
۳	تعیین استاندارد شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها	تعداد یا درصد مجوزهایی که استاندارد شناسنامه آنها در مراحل زیر تعیین شده است: - صدور مجوز - تمدید مجوز - اصلاح مجوز - لغو مجوز	یک‌بار

ردیف	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۴	تشکیل جلسات هیئت مقررات‌زدایی حداقل یک‌بار در ماه	-تعداد جلسات هیئت مقررات‌زدایی در بازه زمانی مشخص (به‌طور مثال سالانه یا ۶ ماهه)	دوره‌ای و مستمر
۵	تسهیل و تسریع شرایط، مراحل، هزینه صدور مجوزها	-تعداد مقررات اصلاح شده توسط هیئت مقررات‌زدایی، -تعداد پیشنهادهای قانونی برای اصلاح، -درصد مجوزهایی که شرایط آنها به‌طور کامل شفاف شده‌اند، -تعداد ادغام مجوزها، - شاخص‌های ارزیابی سایر روش‌های تسهیل	دوره‌ای و مستمر (مهلت قانونی سه ماهه ولی ماهیتاً مستمر)
۶	پیشنهاد اصلاح قوانین در صورت لزوم به مراجع مربوطه	تعداد پیشنهادهای اصلاح قانون	دوره‌ای و مستمر
۷	تهیه و ابلاغ فهرست دستگاه‌های اصلی صدور مجوز	- فهرست دستگاه‌های اصلی -تعداد موارد اختلافی تعیین دستگاه اصلی، بین نظر هیئت مقررات‌زدایی و مراجع صدور مجوز	یک‌بار
۸	بررسی و تأیید مجوز جدید ظرف دو ماه پس از بارگذاری اطلاعات در درگاه ملی مجوزها	نسبت مجوزهای جدیدی که اطلاعات آنها ظرف دو ماه بارگذاری شده به کل مجوزهای جدید	دوره‌ای و مستمر
۹	شناسایی و تکلیف دستگاه‌ها به جایگزینی نظارت پسینی	-گزارش تعیین معیار و نحوه تشخیص و تفکیک مجوزها، -درصد یا تعداد مجوزهای مشمول نظارت پسینی	مستمر و در چند گام
۱۰	شفافیت مجوزهای کسب‌وکار موجود در کشور و شرایط و مراحل صدور آنها*	- تعداد و درصد مجوزهای مصوب هیئت که به‌طور کامل ابهام‌زدایی شده است، - کاهش تغییرات در تعداد مجوزهای شناسایی شده در گزارش‌های دوره‌ای وزارت اقتصاد**	یک‌بار
۱۱	-مدیریت و راهبری درگاه ملی مجوزها -انجام کلیه امور مربوط به مجوزهای کسب‌وکار از قبیل دریافت تقاضا، پاسخ‌دهی به استعلام‌ها و تأییدیه‌ها و صدور مجوز از ابتدای سال ۱۴۰۱ (تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۴۰۱)	- درصد دستگاه‌هایی که درگاه آنها به درگاه ملی مجوزها متصل شده اند - درصد دستگاه‌هایی که ثبت و اعلام صدور مجوز در مرحله نهایی برای آنها از طریق درگاه ملی مجوزها انجام می‌شود - امکان صدور مجوزهای ثبت محور به همراه شناسه یکتا از طریق درگاه ملی مجوزها - درصدی از استعلامات که از طریق درگاه ملی مجوزها انجام می‌شود. - گزارش راستی‌آزمایی امکان ردیابی و استعلام وضعیت درخواست مجوز - گزارش انجام آزمایشی یک وزارتخانه برای طی تمام فرایند صدور مجوز در درگاه ملی مجوزها - درصد مراجع صدور که کل فرایند صدور مجوزشان در بستر درگاه ملی مجوزها انجام می‌شود. -گزارش عملکرد و رتبه‌بندی دستگاه‌ها به‌لحاظ همکاری با هیئت مقررات‌زدایی در اجرای هر فاز	دوره‌ای و مستمر

ماخذ: متن قوانین و جداول تکالیف قانونی در بخش پیشین.

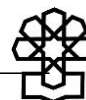
**این تکلیف هیئت مقررات‌زدایی در اصلاح ماده (۷) قانون سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی حذف شده است، اما از آنجا که شفافیت گام نخست هرگونه اصلاح در زمینه نظام مجوزدهی تلقی می‌شود و هیئت مقررات‌زدایی نیز با توجه به اهمیت موضوع این محور را در دستور کار دارد، در جدول اضافه شده است.

**تعداد مجوزهای کسب‌وکار شناسایی شده در کشور در گزارش‌های مختلف وزارت امور اقتصادی و دارایی در سال‌های اخیر بسیار متغیر بوده است که نشان‌دهنده امکان وجود مجوزهایی است که براساس قوانین و مقررات صادر می‌شوند، اما در فهرست مجوزهای شناسایی شده نیستند و برعکس امکان وجود مجوزهایی که مبنای قانونی ندارند، اما در فهرست مجوزهای شناسایی شده وزارت اقتصاد قرار گرفته‌اند می‌باشد. رسیدن به ثبات در تعداد مجوزهای قانونی شناسایی شده می‌تواند شاخصی از شفافیت حوزه مجوزها تلقی شود.

۲-۱-۳. شاخص‌های ارزیابی عملکرد مراجع صدور مجوز

جدول ۴. شاخص‌های نظارت بر اجرای تکالیف مراجع صدور مجوز در «قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن»، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۹۹

ردیف	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۱	تسهیل شرایط و فرایند صدور و تمدید مجوزها	تعداد یا درصد مجوزهایی که در یک بازه زمانی مشخص شرایط و فرایند صدورشان به تفکیک فرایند صدور اولیه و تمدید مجوز تسهیل شده است (تشخیص مؤثر بودن اقدام انجام شده توسط مرجع صدور در تسهیل شرایط مجوز، می‌تواند برعهده هیئت مقررات‌زدایی و بر مبنای گزارش عملکرد هیئت به تفکیک مراجع صدور باشد)	دوره‌ای و مستمر
۲	صدور مجوز در سقف زمانی تعیین شده توسط هیئت مقررات‌زدایی	تعداد تخلفات مراجع صدور و رتبه‌بندی دوره‌ای آنها توسط هیئت مقررات‌زدایی	دوره‌ای و مستمر
۳	عدم امتناع از پذیرش تقاضا یا صدور مجوز به بهانه اشباع بازار	تعداد شکایات مورد بررسی در شورای رقابت به تفکیک هریک از مراجع صدور	دوره‌ای و مستمر
۴	اظهار و تکمیل شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها ظرف چهار ماه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون	-تعداد یا درصد مجوزهایی که شناسنامه آنها در مراحل زیر توسط مراجع صدور تکمیل شده است (به تفکیک مراجع صدور): - صدور مجوز - تمدید مجوز - اصلاح مجوز - لغو مجوز -تعداد یا درصد مجوزهایی که اطلاعات آنها توسط دبیرخانه هیئت در درگاه ملی مجوزهای کشور بارگزاری شده است.	یکبار (مهلت چهار ماهه قانونی)
۵	اجرای مصوبات هیئت مقررات‌زدایی	میزان عملیاتی شدن مصوبات هیئت مقررات‌زدایی و رتبه‌بندی دستگاه‌های متخلف	دوره‌ای و مستمر
۶	ثبت درخواست و صدور مجوزها به‌صورت الکترونیکی از طریق درگاه ملی مجوزها پس از یک سال	درصد دستگاه‌هایی که درگاه آنها به درگاه ملی مجوزها متصل شده و ثبت و اعلام صدور مجوز در مرحله نهایی برای آنها از طریق درگاه ملی مجوزها انجام می‌شود نسبت به کل مراجع صدور	دوره‌ای و در چندگام
۷	عدم مطالبه شرط، مدرک یا هزینه اضافه بر موارد تصریح شده در درگاه مجوزها	- درصد پیشرفت اقدامات انجام شده برای ایجاد و تکمیل سامانه شکایات -درصد استان‌ها یا دستگاه‌هایی که سامانه ثبت شکایات ایجاد کرده اند یا به سامانه شکایات درگاه ملی مجوزها متصل شده‌اند. -درصد اعلام مغایرت شرایط، مدارک و هزینه‌ها در درگاه ملی مجوزها برای هریک از مراجع صدور (گزارش هیئت مقررات‌زدایی در خصوص مراجع صدور متخلف) - تعداد شکایات به تفکیک نوع مشکلات متقاضیان اعم از تأخیر صدور، شرط یا مدرک اضافی، هزینه غیرقانونی و... و به تفکیک مراجع صدور	دوره‌ای و مستمر
۸	اعلام تغییر در جهت مشکل‌تر شدن شرایط صدور یا تمدید مجوز در درگاه ملی مجوزها، ۶ ماه قبل از اجرا	تعداد تخلفات احتمالی مراجع صدور	دوره‌ای و مستمر
۹	تسلیم اطلاعات الکترونیکی مرتبط با صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها به دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی	-درصد پیشرفت بسترسازی لازم برای الکترونیکی شدن استعلامات مانند امکان و پیشرفت انتشار لایه‌های اطلاعات مکانی -درصد پیشرفت مراجع صدور در تسلیم کلیه استعلامات به‌صورت الکترونیکی به دبیرخانه هیئت به تفکیک فرایند صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوز	مستمر و در چندگام

ردیف	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۱۰	عدم دریافت مدارک و استعلامات تکراری برای صدور یک عنوان مجوز	- درصد پیشرفت بسترسازی لازم برای تشخیص تخلف به صورت دریافت شکایت مردمی یا به صورت سیستمی در صورت اجرای کامل پنجره واحد صدور مجوز - تعداد شکایات ثبت شده از تخلف دستگاه‌ها	دوره‌ای و مستمر
۱۱	مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ مجوز از طریق ایجاد پنجره واحد حقیقی یا مجازی توسط مرجع صدور اصلی	- تعداد دستگاه‌های اصلی که پنجره واحد ایجاد کرده‌اند - تعداد مجوزهایی که مرجع صدورشان محل اختلاف است	یکبار
۱۲	ارائه خدمات و همکاری لازم با دستگاه اصلی توسط مرجع صدور فرعی	تعداد و فهرست دستگاه‌های فرعی که با مرجع صدور اصلی همکاری نمی‌کنند (به تشخیص هیات مقررات زدایی)	دوره‌ای و مستمر
۱۳	شناسایی و اعلام مجوزهای مشمول نظارت پسینی با تصویب هیئت مقررات زدایی	درصد مجوزهای پسینی هر دستگاه پس از تصویب هیئت مقررات زدایی	دوره‌ای و مستمر
۱۴	انتشار و بروزرسانی فهرست کسب‌وکارهای زیرمجموعه خود به همراه اسامی و نشانی صاحبان آن به صورت داده باز	- تعداد مراجع صدور که فهرست کسب‌وکارها را به‌طور کامل منتشر کرده‌اند. - درصد پیشرفت مراجع صدور در انتشار داده باز	دوره‌ای و مستمر
۱۵	ثبت عنوان و تکمیل شناسنامه مجوز جدید ظرف یک ماه روی درگاه ملی مجوزها	نسبت مجوزهای جدیدی که شناسنامه آنها ظرف یک ماه روی درگاه ملی مجوزها تکمیل شده به کل مجوزهای جدید	دوره‌ای و مستمر

مأخذ: متن قوانین و جداول تکالیف قانونی در بخش پیشین.

۳-۱-۳. شاخص‌های ارزیابی عملکرد سایر نهادهای ذی ربط

جدول ۵. شاخص‌های نظارت بر اجرای تکالیف سایر نهادهای مسئول در «قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای

سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن»، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۹۹

ردیف	نهاد مسئول	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۱	شورای رقابت	رسیدگی و محکومیت بالاترین مقام مسئول دستگاه صدور مجوز در صورت امتناع از پذیرش مدارک و درخواست مجوز و تأخیر بیش از ظرف زمانی تعیین شده	تعداد رسیدگی به تخلفات و درصد افرادی که محکوم شده‌اند	دوره‌ای و مستمر
۲		رسیدگی و اتخاذ تصمیم در خصوص تخلف صدور مجوز و ارائه خدمات خارج از موارد ثبت شده در درگاه ملی مجوزها توسط مراجع صادرکننده مجوز	تعداد تخلفات هریک از مراجع صدور	دوره‌ای و مستمر
۳	بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندار	در صورت شکایت متقاضی مجوز، بررسی موضوع و فراهم نمودن زمینه صدور فوری مجوز	تعداد شکایاتی که منجر به صدور فوری مجوز شده است (به تفکیک استان و دستگاه صدور مجوز)	دوره‌ای و مستمر
۴		معرفی اشخاصی که در فرایند صدور مجوز اخلاص یا اهمال کرده‌اند به هیئت تخلفات اداری	تعداد افرادی که به دلیل اهمال یا اخلاص در فرایند صدور مجوز مجازات شده‌اند (به تفکیک استان و دستگاه صدور مجوز)	دوره‌ای و مستمر

ردیف	نهاد مسئول	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۵	هیئت وزیران	رسیدگی و تصمیم‌گیری در مورد مصوبات هیئت مقررات‌زدایی در صورت نیاز ظرف ۴۵ روز	تعداد و زمان رسیدگی هیئت وزیران به مصوبات هیئت مقررات‌زدایی	دوره‌ای و مستمر
۶		تأیید دستورالعمل رویه‌ها، ضوابط و نحوه برخورد با متخلفان در تعیین و عملکرد دستگاه‌های اصلی و فرعی صدور مجوز	آیا دستورالعمل توسط هیئت وزیران تهیه شده است	یکبار

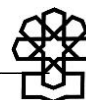
مأخذ: متن قوانین و جداول تکالیف قانونی در بخش پیشین.

۲-۳. شاخص‌های نظارت بر اجرای «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار»، مصوب اسفندماه ۱۴۰۰

۱-۲-۳. شاخص‌های ارزیابی عملکرد وزارت امور اقتصادی و دارایی

جدول ۶. شاخص‌های نظارت بر اجرای تکالیف وزارت امور اقتصادی و دارایی در «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار»

ردیف	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۱	تشخیص و تعیین مجوزهای تأیید محور و ثبت‌محور ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون با تأیید هیئت وزیران	ارائه معیارهای دقیق تشخیص و تفکیک مجوزهای ثبت محور و تأییدمحور - فهرست مجوزهای تفکیک شده و مورد تأیید هیئت وزیران	یکبار (سه ماه مهلت قانونی)
۲	تأیید فرم تعهد به اخذ استانداردهای اجباری و مراعات قوانین و شرایط حرفه‌ای مجوزهای ثبت‌محور	درصد یا تعداد مجوزهای ثبت‌محور که فرم تعهد استانداردها، قوانین و شرایط آنها به‌طور کامل شفاف و تأیید شده است	یکبار
۳	تشخیص تخلف متقاضیان مجوزهای ثبت‌محور در ثبت اطلاعاتی که سامانه‌های ملی موجود از آنها پشتیبانی نمی‌کند و بی‌اعتبار کردن مجوز	تعداد تخلفات و تعداد مجوزهایی که به دلیل تخلف فاقد اعتبار اعلام شده است	دوره‌ای و مستمر
۴	ارسال درخواست مراجع صدور برای افزودن مجوز جدید به هیئت وزیران	تعداد درخواست مراجع صدور برای مجوزهای جدید	دوره‌ای و مستمر
۵	تغییر مجوز تأیید محور به ثبت‌محور پس از اتمام مهلت مندرج در قانون برای بارگذاری شرایط مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور	فهرست مجوزهایی که براساس معیارهای مشخص از تأییدمحور به ثبت محور تغییر یافته	دوره‌ای و مستمر
۶	تغییر مجوزهای ثبت محور به تأییدمحور پس از اعتراض اشخاص حقیقی یا حقوقی، اتحادیه‌های صنفی، تشکلهای دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط با ارائه دلایل توجیهی و با تشخیص و تأیید هیئت وزیران	فهرست تغییر مجوزهای ثبت محور به تأییدمحور با ارائه ادله موجه مراجع صدور و تأیید هیئت وزیران	دوره‌ای و مستمر
۷	فراهم کردن امکان صدور مجوزهای ثبت‌محور پس از چهار ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون و صدور مجوز به‌همراه شناسه یکتا به شکل برخط و ظرف سه روز کاری	درصد یا تعداد مجوزهای ثبت محور که به‌صورت برخط و به همراه شناسه یکتا صادر می‌شوند	یکبار (مهلت قانونی ۴ ماهه)
۸	اطلاع‌رسانی صدور مجوزهای ثبت‌محور به نهادهای نظارتی، اتاق‌های ایران، تعاون و اصناف، اتحادیه‌های صنفی، تشکلهای ذی‌ربط و دستگاه‌های اجرایی مربوطه ازجمله سازمان امور مالیاتی کشور و سازمان تأمین اجتماعی	تعداد و درصد دستگاه‌های نظارتی که اطلاع‌رسانی کامل وزارت اقتصاد را تأیید کرده‌اند.	دوره‌ای و مستمر
۹	انتشار عمومی مجوزهای صادره از درگاه ملی مجوزهای کشور	درصد انتشار عمومی مجوزهای صادره از درگاه ملی مجوزها	دوره‌ای و مستمر

ردیف	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۱۰	صدور خودکار مجوز از طریق درگاه ملی مجوزها، در صورتی که مراجع صدور در موعد مقرر پاسخ قبول یا رد متقاضی را اعلام نکند	-فهرست مراجع صدور متخلف -درصد مجوزهایی که به دلیل عدم پاسخ مراجع دور به طور خودکار صادر می‌شوند نسبت به کل درخواست‌های بی‌پاسخ و نسبت به کل مجوزهای درخواستی -تعداد تخلفات ثبت شده در سامانه نظارت مردمی	دوره‌ای و مستمر
۱۱	فراهم کردن امکان هرگونه استعلام، تمدید یا ابطال مجوز، تنها از طریق شناسه یکتای مجوز صادره صادر شده از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور، ۶ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون	-درصد یا تعداد استعلاماتی که از طریق شناسه یکتای مجوز صادر می‌شود نسبت به کل استعلامات مجوزهای کسب‌وکار - درصد یا تعداد مجوزهایی که تمدید یا ابطال آنها از طریق شناسه یکتا صورت می‌گیرد	دوره‌ای و مستمر
۱۲	فراهم شدن امکان استعلام شناسه یکتای صادره برای دارندگان مجوزها در درگاه ملی مجوزهای کشور برای عموم مردم	گزارش راستی‌آزمایی امکان استعلام شناسه یکتا برای عموم مردم	دوره‌ای و مستمر
۱۳	صدور شناسه یکتا برای مجوزهای کسب‌وکار اخذ شده قبل از لازم‌الاجرا شدن قانون با درخواست کتبی یا الکترونیکی دارنده مجوز، ظرف یک ماه از زمان درخواست	گزارش امکان صدور شناسه یکتا برای مجوزهای اخذ شده پیش از لازم‌الاجرا شدن قانون در مهلت تعیین شده قانونی	دوره‌ای و مستمر
۱۴	محکومیت مأموران دولتی، نظامی، انتظامی و ضابطین قضائی در صورت مطالبه مدارکی اضافه بر شناسه یکتای مجوز	تعداد محکومیت‌های مأموران دولتی در صورت مطالبه مدارک اضافه بر شناسه یکتا	دوره‌ای و مستمر
۱۵	تکلیف سازمان بازرسی کل کشور و هیئت مقررات‌زدایی به معرفی رئیس و یا مدیران، مسئولان و اشخاصی که قصورشان در عدم بارگذاری اطلاعات مجوزهای تأییدمحور محرز است، به شورای رقابت یا هیئت تخلفات اداری	تعداد مسئولانی که به دلیل قصور در عدم بارگذاری اطلاعات مجوزهای تأییدمحور به شورای رقابت یا هیئت تخلفات اداری معرفی شده‌اند	دوره‌ای و مستمر

مأخذ: متن قوانین و جداول تکالیف قانونی در بخش پیشین.

۲-۲-۳. شاخص‌های ارزیابی عملکرد مراجع صدور مجوز

تکالیف مندرج در جدول ۵، به‌عنوان تکالیف مراجع صدور مجوز طبق قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار تعیین شده‌اند، اما گزارش ارزیابی عملکرد درخصوص تکالیف مذکور، عمدتاً باید توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌دلیل دسترسی به اطلاعات ارائه شوند.

جدول ۷. شاخص‌های نظارت بر اجرای تکالیف مراجع صدور مجوز در «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار»

ردیف	شرح تکلیف قانونی	شاخص‌های نظارتی	دوره و زمان ارائه گزارش نظارتی
۱	ثبت مجوزهای تأییدمحور در درگاه ملی مجوزهای کشور ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون	تعداد و فهرست دستگاه‌های متخلف در ثبت مجوزهای تأیید محور در درگاه ملی مجوزها	یک‌بار (مهلت قانونی سه ماهه)
۲	ارائه ادله و مستندات به هیئت مقررات‌زدایی در صورت درخواست افزودن مجوزی به فهرست مجوزهای ثبت‌محور یا تأییدمحور	تعداد و فهرست تخلفات مراجع صدور در افزودن مجوزی بدون ارائه ادله و مستندات به هیئت مقررات‌زدایی	دوره‌ای و مستمر
۳	پاسخ به درخواست مجوز در موعد زمانی مقرر در درگاه ملی مجوزهای کشور	-درصد مجوزهای بی پاسخ هریک از مراجع صدور -تعداد مجوزهایی که به‌طور خودکار از طریق درگاه ملی مجوزها صادر شده به تفکیک مراجع صدور	دوره‌ای و مستمر
۴	اعلام دلایل و مستندات تصمیم رد درخواست مجوز به متقاضی	تعداد و فهرست دستگاه‌های متخلف در صورت رد درخواست بدون اعلام دلایل و مستندات به متقاضی	دوره‌ای و مستمر
۵	ممنوعیت وضع هرگونه محدودیت و مانع قانونی در مسیر صدور مجوز، که خارج از چارچوب قانون باشد به‌دلایلی از قبیل اشباع بازار، محدودیت ظرفیت و حدود صنفی یا براساس تعداد و یا فاصله جغرافیایی	تعداد و فهرست تخلف مراجع صدور	دوره‌ای و مستمر
۶	تأیید انتقال مجوزهای ناظر به صلاحیت حرفه‌ای منوط به داشتن همان سطح صلاحیت و طی فرایند معمول اخذ مجوز تنها پس از گذشت دو سال از صدور مجوز و منوط به شروع فعالیت	تعداد و فهرست تخلف مراجع صدور از نحوه انتقال مجوز طبق قانون	دوره‌ای و مستمر
۷	خاتمه به اعتبار مجوز پس از اخطار و اعطای مهلت یک‌ماهه، در صورتی که مجوز برای دو سال غیرفعال بماند	-فهرست مجوزهای غیرفعال طبق گزارش سازمان امور مالیاتی - تعداد مجوزهای غیرفعال باطل شده طبق گزارش مراجع صدور	دوره‌ای و مستمر

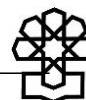
مأخذ: متن قوانین و جداول تکالیف قانونی در بخش پیشین.

* تشخیص تخلف مراجع صدور در انجام تکالیف ردیف‌های ۳ تا ۶ جدول، منوط به ایجاد سامانه شکایات مردمی است.

جمع‌بندی

در این گزارش تلاش شد تا پس از احصای تکالیف قانونی به صورتی ساده و قابل درک، به طراحی شاخص‌های سنجش عملکرد برمبنای تکالیف احصا شده قانونی، با هدف کمک به برنامه‌ریزی مسیر اصلاحات مجوزهای کسب‌وکار و نظارت بر پیشرفت برنامه‌ها پرداخته شود و چارچوب و معیارهایی برای ارزیابی اقدامات و برنامه‌های دولت و میزان همکاری نهادها و مراجع صدور مجوز به‌منظور تسهیل مجوزهای کسب‌وکار در راستای وظیفه نظارتی مجلس شورای اسلامی فراهم گردد.

از مجموع ۷۲ حکم قانونی در حوزه مجوزهای کسب‌وکار، ۵۵ حکم به‌عنوان احکام مهم و اصلی انتخاب شد و در مجموع بیش از ۹۰ شاخص به تفکیک نهادهای مسئول شامل هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار ذیل

وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان راهبر اجرای قوانین، مراجع صدور مجوز و برخی نهادهایی که می‌توانند به تقویت ضمانت اجرایی قانون کمک کنند نظیر استانداری‌ها و شورای رقابت طراحی گردید. با توجه به اینکه برخی تکالیف باید به‌صورت دوره‌ای، مستمر و مکرر در بازه‌های زمانی چند ماهه یا سالیانه ارزیابی شوند، دوره و زمان سنجش شاخص‌ها نیز مورد توجه قرار گرفته است.

با توجه به پیچیدگی نظام بوروکراسی کشور و کندی توسعه دولت الکترونیک در ایران، در فرصت محدود یک‌ساله قانونی می‌توان به سطح بسیار ابتدایی کارکردهای پنجره واحد صدور مجوز مانند ثبت درخواست اولیه و اعلام صدور نهایی مجوز دستگاه‌ها در درگاه ملی مجوزها دست یافت و برخی از انتظارات قانونگذار نظیر «پاسخ‌دهی به استعلام‌ها و تأییدیه‌ها و صدور مجوز صرفاً از طریق درگاه ملی مجوزها» ممکن است در اجرا با محدودیت‌هایی مواجه شود. لذا عملیاتی شدن احکام مربوط به الکترونیکی شدن صدور مجوزها را می‌توان در چند فاز تعریف و شاخص‌های نظارتی متناسب با آنها را تعیین کرد.

همچنین لازم است قبل از اجرای روش‌های نظارت پسینی، در مورد انتخاب مدل‌های مطلوب این نوع نظارت برای کسب‌وکارهای مختلف تصمیم‌گیری شود، سامانه‌هایی برای ثبت اطلاعات کسب‌وکارها و امکان گزارش‌گیری و امتیازدهی مردم به آنها فراهم شود و تمامی شرایط مجوزها به‌طور کامل شفاف شوند.

منابع و مأخذ

الف) گزارش‌ها

۱. احمدیان، مریم، سید امیر سیاح، اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شهریور ۱۴۰۰، شماره مسلسل ۱۷۷۵۵.
۲. احمدیان، مریم، «مروری بر تجربیات کشورهای منتخب در ساماندهی مجوزهای کسب‌وکار و درس‌هایی برای ایران»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تیر ۱۴۰۰، شماره مسلسل ۱۷۶۱۰.
۳. احمدیان، مریم، «گزارش نظارت بر اجرای احکام قانونی کسب‌وکار؛ ۲. پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب‌وکار»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، فروردین ۱۴۰۰، شماره مسلسل ۱۷۴۵۹.
۴. وزارت امور اقتصادی و دارایی - معاونت امور اقتصادی، مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار، «عملکرد و اقدامات مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار»، کد گزارش: ۹۹۲۰۱۴۲۶۴۱، مرداد ۱۳۹۹.

ب) قوانین و مقررات

۱. قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن، مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۱۵.
۲. قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۹۳/۴/۱.
۳. قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵.
۴. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸.
۵. تصویب‌نامه درخصوص ثبت و دریافت شناسه یکتای مجوز بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور، شماره ۸۷۲۷۷/ت/۵۸۱۱۵-ه
۱۳۹۹/۸/۳
۶. قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵